

УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ "ОБЛІК, АНАЛІЗ, АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН"

8 грудня 2022 р.

SUMMARY OF RESULTS OF VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE "ACCOUNTING, ANALYSIS, AUDIT, TAXATION, AND FINANCIAL MONITORING IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION CHANGES"

December 8, 2022

Продовження. Див. початок - "Економіка. Фінанси. Право". 2023. № 1. С. 42-43.

За результатами Міжнародної науково-практичної конференції «Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобалізаційних змін» сформульовано найважливіші висновки та рекомендації [1].

За напрямом «Облік та фінансова звітність в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України:

З метою відображення інформації про російсько-українську війну у примітці «Події після звітного періоду» до річної фінансової звітності міжнародних корпорацій здійснено класифікацію типів інформації стосовно наслідків скорочення діяльності на ринку країни-агресора та застосування санкцій до неї за такими типами:

- 1) застосування терміну «війна» для позначення військових дій росії в Україні;
- 2) дані про український сегмент;
- 3) надання корпорацією допомоги Україні;
- 4) дані про російський сегмент;
- 5) ступінь скорочення діяльності на російському ринку;
- 6) наслідки скорочення діяльності на російському ринку та застосування антиросійських санкцій для корпорації;
- 7) розроблення сценаріїв розвитку подій;
- 8) твердження про неможливість здійснення оцінювання наслідків досліджуваних подій.

В Україні у часи таких природних і суспільних викликів бухгалтерський облік та звітність доцільно будувати за принципами, з одного боку, більшої обачності, страхування, створення надійної резервної системи для мінімізації пов'язаних із такими подіями витрат і втрат, а з іншого – варто якнайповніше подавати позитивні результати діяльності у звітності суб'єктів господарювання для підвищення їх інвестиційної привабливості для залучення коштів вітчизняних та іноземних інвесторів у розбудову і відновлення зруйнованої війною економіки.

З метою посилення достовірності облікової інформації та реалістичності оцінювання складників бізнесу суб'єктів господарювання у повоєнний період слід доповнити наявні принципи бухгалтерського обліку *принципом гнучкості в оцінюванні*, що передбачає залежність вибору оцінки від мети та потреб користувача облікових даних. Не претендуючи на довершеність наданого у дослідженні матеріалу, вважаємо, що модернізація сучасних принципів бухгалтерського обліку та їх розширення за допомогою запровадження принципу чутливості до ризику та принципу гнучкості в оцінюванні розширить можливості бухгалтерського обліку у задоволенні інформаційних запитів окремих груп користувачів у воєнний та повоєнний період та сприятиме підвищенню довіри до облікових даних, наданих у звітності суб'єктів господарювання.

Умови війни, нестабільності і невизначеності потребують складної системи управління фінансовими активами.

Для того щоб протистояти середовищу, необхідно привести у відповідність складність та швидкість системи прийняття рішень зі складністю і швидкістю змін у середовищі. Це, зі свого боку, вимагає швидких змін та реагування на потреби часу обліку, аналізу та контролю для забезпечення необхідною інформацією потреби управління підприємством і держави для прийняття ефективних управлінських рішень.

У розгляді моделі переоцінювання варто згадати МСФЗ 13 «Оцінювання справедливої вартості». У випадку вартісного визначення шкоди, спричиненої збройною агресією, збір вхідної інформації, зокрема фото- та відео-фіксація руйнування, збір правовстановлюючих документів, фінансової, управлінської звітності, є основою, яка забезпечує достовірне визначення грошового еквіваленту завданої шкоди та подальше отримання компенсації.

Складність економічних процесів в умовах війни обумовлює необхідність комплексного підходу у частині оцінювання, застосування та взаємодії фінансових інструментів у господарській діяльності. Безумовно, Україна продовжує сумлінно виконувати фінансові зобов'язання перед кредиторами навіть у ситуації воєнного стану та зберігає за собою статус надійного партнера.

Економічна сутність, матеріально-речовий склад основних засобів, строк їх експлуатації, стан, а подекуди й вартісна межа, слугують визначальними характеристиками в окресленні їх значення в діяльності будь-якого підприємства під час воєнного стану, організації обліку, зокрема й в галузі метрології, стандартизації та сертифікації.

З огляду на нестандартність з позиції МСФЗ орендних поступок в умовах воєнного стану, доречним є у примітках до фінансової звітності додатково до всіх базових вимог МСФЗ 16 розкривати таку інформацію: загальну характеристику договорів, стосовно яких надано поступку чи звільнення від орендної плати; обґрунтувати обраний підхід (звільнення від визнання модифікації чи модифікація); у разі модифікації розкрити її вплив на актив з права користування та орендне зобов'язання; показати прибутки / збитки, що відображено у звітності у разі змінних орендних платежів. Крім того, на практиці найпоширеніша ситуація, коли додаткові угоди про знижки підписуються повністю або частково по факту їх надання. Тому без письмової згоди з боку орендодавця на звільнення чи знижку з оренди не рекомендовано проводити ні модифікацію, ні визнавати змінні платежі.

Надходження (захоплення) трофейного майна Збройними силами України (ЗСУ) вимагає достовірного та своєчасного обліку, а також контролю його цільового застосування. Саме тому ефективна та оперативна організація бухгалтерського обліку військових трофείв не тільки підвищує репутацію фінансової служби ЗСУ, а й, як результат,

підвищує обороноздатність країни.

В умовах воєнного стану в Україні прийнято низку змін стосовно оподаткування окремих операцій та правил ведення бухгалтерського обліку, які мають позитивний вплив на ведення господарської діяльності у сучасних реаліях.

Порядок нарахування та виплат оплати за час відпустки принципово не змінився, хоча і зазнав впливу обставин воєнного часу, в яких перебуває наша країна.

Стосовно визначення і документального підтвердження розміру збитків зазначено, що сума збитків для суб'єктів господарювання має визначатися як балансова вартість активу на момент його втрати або як втрачена вигода, розрахована як недоотриманий дохід від володіння та користування активами. За необхідності сума збитків може бути визначена шляхом оцінювання вартості втрачених активом незалежним оцінювачем. Водночас залучення незалежного оцінювача має відбуватися з урахуванням його досвіду оцінювання аналогічних об'єктів роботи на відповідному ринку.

Контрольно-аналітичні функції управління, здійснювані на основі обліку, який спирається на природничі засади, покликані бути інструментом дотримання біоенергетичних співвідношень одержання і розподілу енергії прогресу, мобілізації невикористаних можливостей та упущених вигід, пов'язаних з отриманням додаткової вартості. В умовах війни та повоєнному періоді запропоновано підхід, який сприяє дотриманню продовольчої та еколого-економічної безпеки і сталого розвитку національної та світової економіки, а також забезпеченню надійності суспільних і державних інституцій.

Вітчизняним підприємствам доцільно формувати екологічні резерви та забезпечення майбутніх витрат і платежів для їх застосування, за необхідності відновлення екологічного середовища регіону. Водночас питання запровадження формування таких заходів у обліку політику вітчизняних суб'єктів господарювання та розкриття у достатньому обсязі нефінансової інформації у звітності потребують подальших досліджень.

Враховуючи умови невизначеності та ризики в умовах війни втрати частково активів та потужностей, енергопостачальні компанії України з метою підтримання надійної роботи енергетичної системи України повинні мати певні готові рішення, які належно забезпечуються організованим та дієвим управлінським обліком.

Застосування цифрових технологій у сфері бізнесу, зокрема у частині ведення бухгалтерського обліку, забезпечує можливість оперативного обміну інформацією та сприяє оптимальному переміщенню бізнесу у безпечні місця. Стабільність обміну інформацією забезпечує відносно швидке поновлення діяльності підприємств. Зі свого боку, це дає змогу сплачувати податки та послідовно виконувати свої зобов'язання.

Процеси інтеграції транспортно-дорожнього комплексу нашої держави до європейської та світової транспортних систем внаслідок воєнних дій хоч і сповільнились протягом 2022 р., але не припинились, а підприємства, що надають послуги у сфері міжнародних вантажних автоперевезень переорієнтувались під нові умови діяльності та здебільшого врахували їх вплив на побудову обліку експортно-імпорتنних операцій.

Огляд основних трендів розвитку бухгалтерської професії свідчить, що в післявоєнний період, з огляду на перспективи членства в ЄС, відбуватиметься повноправна інтеграція України до Європейського та світового економічного простору, а відтак, відбуватимуться інтеграційні зміни і в системі обліку; внаслідок стрімкого розвитку галузей, затребуваних для післявоєнної відбудови відбуватиметься перерозподіл бухгалтерів, зайнятих у конкретних галузях економіки; спостерігатимуться зміни в домінантах програмного забезпечення бізнесу через ознаку походження.

Надано пропозиції стосовно розроблення одного формату цифрового файлу як для проведення податкових перевірок

платників податків, так і для подання фінансової звітності у електронному форматі, що надасть змогу уніфікувати відповідне програмне забезпечення для формування єдиного, т.зв. електронного цифрового формату для подання фінансової інформації про господарську діяльність суб'єктів господарювання всім зацікавленим користувачам такої інформації, а розробникам програмних продуктів спростить впровадження цього цифрового формату у їхнє відповідне спеціалізоване програмне забезпечення.

У період війни, коли мають місце високі ризики фізичного пошкодження місць зберігання носіїв даних та інформації, жодне підприємство не може знаходитися у безпеці і вимушене шукати альтернативні способи зберігання інформації, зокрема облікової, з надійним рівнем її захисту, який може бути забезпечений хмарними сервісами. Безумовно такі послуги потребують значних витрат коштів і прийняття рішення стосовно вибору хмарного сервісу повинно враховувати економічність такого переходу. Також необхідно розуміти, що завжди буде можливість повернутися до власної інфраструктури, тобто вийти із хмари, коли ситуація з безпекою даних стабілізується.

В умовах активних процесів інформатизації соціально-економічних відносин підприємства стикаються з широким спектром загроз, пов'язаних із забезпеченням інформаційної безпеки облікових систем як екзогенного, так і ендогенного походження, водночас рівень спроможності підприємства до їх ефективної елімінації напряму залежить від можливостей підприємства організувати комплексну управлінську політику інформаційної безпеки облікових процесів як у сфері підтримки захищеності програмного забезпечення та відповідної віртуальної інфраструктури, так і стосовно фізичної захищеності відповідних технічних засобів та інформаційних носіїв.

За напрямом «Звітність компанії зі сталого розвитку: стан в Україні та зарубіжний досвід»:

Стрімкий розвиток та запровадження інформаційно-комунікаційних технологій перетворює усі економічні процеси підприємства у своєрідну ланку визначення та виконання завдань. Враховуючи цифрові трансформації країни, починають з'являтися нові особливості розвитку логістики, зокрема більшість з них пов'язано із інтеграцією даних. В Україні і за кордоном наявні різні інститути, мета яких – застосування наукового потенціалу.

Запропоновано державним регуляторам розробити обов'язкову частину показників, що мають наводитися у звіті про управління. Рекомендовано господарюючим суб'єктам у 2022 р. у розділі «Діяльність в умовах воєнного стану» («допомога підприємству», «допомога тилу»; «допомога передовій») розкривати інформацію в розрізі показників, що відображають сучасний стан, перспективи й ризики, що можуть супроводжувати та становити загрози для діяльності. Це має бути предметом подальших наукових досліджень та обговорень.

Зазначено, що поки що внутрішня практика трансфертного ціноутворення знаходиться на стадії розвитку. Окремі зміни у нормативно-правовому полі та поступова гармонізація національного та міжнародного законодавства про облік та оподаткування в формі трансфертного ціноутворення матимуть беззаперечний позитивний вплив на якість податкового контролю фінансової діяльності підприємств, що і визначатиме подальші дослідження автора.

За напрямом «Бухгалтерський облік в Україні та світі: теорії, концепції та перспективи»:

Для вдосконалення системи обліку та управління витрат на вітчизняних підприємствах є сенс залучити елементи методу стандарт-кост, адаптувати облік витрат під вимоги підприємства та розглянути можливість більш широкого використання результатів калькулювання.

Наведено приклади впливу обраних елементів облікової політики на показники фінансової звітності, що дасть змогу отримувати за допомогою бухгалтерського обліку повну та об'єктивну інформацію про фінансовий результат, уникнути необгрунтованого завищення або зниження показників прибутку.

Конкретизовано елементи облікової політики стосовно доходів від надання послуг з прокату майна, що є важливим у своєчасності визначення результатів діяльності суб'єкта господарювання та в управлінні ним.

Стандарти, методи та процедури ведення обліку та складання фінансової звітності у всіх країнах та в усьому світі побудовані на базі вищевказаних універсальних та вічних принципів.

Економічна турбулентність створює для українських компаній невизначеність стосовно доходів, збуту продукції. Кожна компанія відзначає цей вплив на обсягах прибутків, оскільки зростає інфляція, відсотки, курси обміну валют, все це підвищує витрати та знижує доходи. Проте керівникам компаній варто приділяти увагу не лише управлінню фінансами, але й стратегії утримання клієнтської бази, підтримки морального духу співробітників. Зміна бізнес-середовища впливає на набір інструментів управлінського обліку.

Інструментарій для оцінювання ризику банкрутства підприємства досить різноманітний, вдосконалений відповідно до територіальних особливостей та вимог сучасності. Зі зробленого дослідження доведено, що зазначені моделі оцінювання ризику ймовірності банкрутства дають змогу сформувати загальну картину фінансової платоспроможності підприємства, простежити динаміку господарської діяльності, виявити наявні проблеми та прийняти відповідні управлінські рішення.

Наведено методику обліку процесу придбання фермерськими господарствами сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва з частковим відшкодуванням понесених витрат за рахунок коштів бюджетного фінансування, яка відповідає вимогам нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку, фінансової, податкової та статистичної звітності.

У вживанні знаряддя EVA в агробізнесі загалом та на рівні управління компаній агробізнесу на початку XXI ст. спостерігаємо: універсальний характер вимірювання EVA на різних рівнях управління; вплив глобалізаційних змін (стандартизація законодавства, єдині регламенти розрахунку EVA); євроінтеграцію (оцінювання позитивного впливу вступу країн до ЄС) та використання потужного марематичного інструментарію для аналізу EVA.

Зазначено, що основним недоліком чинної податкової системи України є її спрямованість на подолання дефіциту бюджету шляхом вилучення доходів суб'єктів господарювання. Також в Україні спостерігається відсутність взаємозв'язку між податковою системою та економічним розвитком та діяльністю його безпосередніх суб'єктів – платників податків відповідно до податкової політики, яка спрямована на наповнення бюджету будь-яким способом, вирішуючи поточні потреби адміністрування довгостроково.

Визначено порівняно новими процеси трансфертного ціноутворення для України, але їх розвиток та запровадження змушує бухгалтерів, аудиторів, фінансистів, приділяти багато уваги як одному з важливих об'єктів бухгалтерського обліку компанії.

Зазначено перелік дискусійних питань стосовно організації обліку нематеріальних активів, яке потребує уваги перед-усім, оскільки безпосередньо впливає на якість відображення відповідного об'єкту в обліку і фінансовій звітності компанії.

Визначено наявність двох концепцій (фізична і фінансова), на основі яких у бухгалтерському обліку можна здійснювати оцінювання такого активу, як право користування людським капіталом та відображати такий об'єкт у системі

бухгалтерського обліку та звітності.

Закцентовано увагу на тезисі, що «аби розмова бухгалтера і економіста не нагадувала відому байку про спілкування глухого і сліпого», економічні та бухгалтерські терміни потрібно привести до єдиного знаменника на підставі нормативних визначень понять, термінів, показників.

Встановлено фактори впливу на організацію обліку власного капіталу: форма власності; організаційно-правова форма господарювання; кількість засновників. Зазначено основні завдання організації обліку власного капіталу: забезпечення обліку даних та узагальнення інформації про стан і рух власного капіталу; контроль за правильністю і законністю формування власного капіталу; своєчасне, повне, правильне відображення розміру і всіх змін власного капіталу; контроль за раціональним розподілом прибутку за відповідними фондами; організація аналітичного обліку на рахунках власного капіталу для своєчасного отримання достовірної інформації; правильне відображення в реєстрах обліку і звітності операцій із власним капіталом.

Зважаючи на виявлені проблемні аспекти у методиці обліку додаткового капіталу у формі безоплатно одержаних основних засобів, встановлено, що регулятор має обрати єдиний підхід, який би, з одного боку, не суперечив Концептуальній основі, а з іншого – узгоджував би методику обліку руху додаткового капіталу в різних нормативних документах (Положення № 1213 та НП(С)БО 7): метод капіталу, згідно з яким у міру нарахування амортизації основного засобу додатковий капітал буде переноситися на нерозподілений прибуток; метод доходу, згідно з яким надходження безоплатно одержаних активів відображаються у кореспонденції з рахунком 48 «Цільове фінансування і цільові надходження», який у міру нарахування амортизації основного засобу зменшується з одночасним визнанням доходу (рахунок 74 «Інші доходи»).

Встановлено організаційно-технологічні особливості діяльності IT-підприємств, які впливають на організацію й методику не лише їх фінансового і податкового, але й управлінського обліку. З огляду на відсутність належного імперативного регулювання обліку, вони мають бути розкриті в обліковій політиці IT-підприємств та у примітках до річної фінансової звітності.

Закцентовано увагу на необхідності багатовимірності облікового простору, його складній конструкції і відповідно необхідності залучення до аналізу його розвитку спільної участі всього наукового співтовариства. Це дає змогу визначити як глобальну тенденцію розвитку обліку – розширення облікового простору (облікової сфери).

Організація обліку готової продукції в державних корпораціях полягає у цілеспрямованому впорядкуванні та вдосконаленні механізму, структури та процесів бухгалтерського обліку. Впорядкування системи обліку готової продукції означає організацію цієї системи, зокрема її функціонування в часі та просторі. Організація обліку готової продукції потребує системного підходу. Водночас обов'язковим є дотримання таких принципів: цілісності, всебічності, системно-утворювальних відносин, динамічності, суборіанції та випереджувальних відносин, а також адаптивності, паралелізму, ритмічності, безперервності, плинності та пропорційності.

Суттєвою умовою збільшення ефективності та результативності управлінських рішень в інформаційному середовищі підприємства є підвищення якості облікової інформації.

Інформація, яка використовується для прийняття рішень, повинна бути цілісною. Цінність інформації ґрунтується на її якості, точності, послідовності і своєчасності. Ця інформація є своєчасною стосовно рішень, які прийнято чи буде прийнято в певний період часу.

Корисність інформації у діяльності ОСР визначається її змістовим наповненням, яке дасть змогу отримати чітке уявлення про напрями діяльності ОСР, прибутковість, стан

та перспективи розвитку. Підвищення корисності інформації, на нашу думку, визначається її якісними характеристиками, а саме релевантністю, тобто здатністю відповідати потребам розвитку ОСР, побудові максимально відкритих, прозорих та довірливих взаємовідносин зі стейкхолдерами ОСР: споживачами, акціонерами, персоналом, партнерами, контролюючими органами, представниками суспільства та громадських організацій.

Трансформаційні процеси в епоху глобальних змін, які переживає людство у новому тисячолітті, обумовлено становленням та розвитком постіндустріальної економіки, кардинальними якісними зрушеннями в атрибутах та ціннісних засадах господарювання й суспільного буття під впливом великомасштабних, довгострокових процесів світового розвитку.

Зауважено, що відображення в бухгалтерському обліку знаходять лише операції з майновими корпоративними правами, зокрема правами на дивіденди (відсотки від прибутку) товариства; правами на одержання коштів, що підлягають розподілу між учасниками товариства після проведення всіх необхідних розрахунків в його ліквідації; правами на придбання та викуп акцій; правами під час виходу з товариства на одержання коштів, що дорівнюють вартості частки майна товариства, пропорційної частці учасника в статутному капіталі. Оскільки корпоративні частки в загальній сумі складають статутний капітал господарської організації, частку інвестора в статутному капіталі емітента корпоративних прав слід визнати важливим аналітичним показником.

У разі загальної інформаційної та економічної глобалізації відбувається трансформація як форм, так і окремих концептуальних положень бухгалтерського обліку. Наведено новий теоретичний та методологічний підхід, який дає змогу не тільки розділяти облік на різні його види: фінансовий, управлінський, податковий облік, стратегічний, екологічний, соціальний, виявляти ієрархічний рівень того чи іншого виду на певних історичних відрізках часу, а й поєднувати їх у єдиному методологічному ключі.

За напрямом «Професійне судження та етика бухгалтерів і аудиторів»:

Доречно запровадити систематичне оцінювання професійного скептицизму працівників аудиторської фірми шляхом їх опитування, а також на підставі результатів їх роботи, що також має стати обов'язковим складником системи контролю якості аудиторської фірми.

На сучасному етапі у застосуванні аудиторами професійного судження до оцінювання безперервності діяльності клієнта необхідно включати в запит управлінському персоналу питання реагування управлінського персоналу на виклики, пов'язані з військовою агресією.

За напрямом «Аудиторська діяльність в період відновлення економіки України: сучасні виклики та шляхи розвитку»:

Аналіз останніх законодавчих змін у сфері аудиторської діяльності підтверджує їх спрямованість на виконання у повному обсязі дорожньої карти імплементації законодавства ЄС в Україні з метою набуття повного членства в Євросоюзі. Практична їх реалізація забезпечить фактично повну відповідність європейським нормам, більш якісну роботу аудиторів, довіру користувачів їх послуг, а відтак, зробить Україну привабливішою для інвестування, скорішого відновлення нашої економіки у повоєнний період.

Суб'єктам аудиторської діяльності потрібно приділяти особливу увагу оцінюванню ризиків, постійно переглядати їх під час проведення аудиту, застосовувати всі необхідні заходи для зниження величини ризику до прийнятного рівня у виконанні усіх видів аудиторських завдань, зокрема і аудиту ефективності діяльності підприємства. Водночас

обов'язковому врахуванню підлягають ризики, що виникають внаслідок війни. Для цього доцільно здійснити класифікацію факторів, що створюють додаткові ризики.

Серед основних аудиторських процедур, які дають змогу сформулювати правильну аудиторську думку стосовно фактичної наявності та реальної вартості як активів, так і зобов'язань підприємства, є інвентаризація, яка сьогодні супроводжується використанням безпілотників, дистанційною фото- та відеофіксацією, використанням хмарних технологій та захищених каналів зв'язку для комунікування із клієнтами. Не менш важливе місце у цьому процесі має відводитися здійсненню аналітичних процедур, що значно полегшується застосуванням новітніх цифрових технологій. Аудитор повинен висловлювати думку, ґрунтуючись на беззаперечних доказах, а також на обґрунтованому професійному судженні. Відповідно до вимог МСА всі аспекти розроблених та виконаних аудиторських процедур повинні бути належно задокументованими, що викликає необхідність постійного перегляду та доопрацювання наявних робочих документів аудиторів.

Платники податків зацікавлені у проведенні перевірок податкової звітності саме незалежними аудиторами. Це обґрунтовує необхідність внесення змін у наявну нормативну базу аудиту та створення окремого методичного забезпечення аудиту податків. Також потребують подальшого обґрунтування основні аспекти його спрямованості в контексті місця і значення обліку як об'єкта та засобу.

З метою покращення якості та ефективності податкового контролю на рівні держави запровадження податкового е-аудиту потребує: трансформації податкової законодавчої бази; розроблення відповідного програмного забезпечення чи адаптації наявного до вимог створення стандартного аудиторського файлу (SAF-T); навчання спеціалістів контролюючого органу; проведення роз'яснювальної роботи з платниками податків.

Для посилення адресності та цільового спрямування податкових пільг, запобігання непродуктивним втратам доходів бюджету та збільшенню результативності доцільно надати низку рекомендацій: започаткувати складання Звіту про оцінювання ефективності податкових пільг на щорічній основі; посилити фінансово-економічне обґрунтування законопроектів, що пропонують запровадження нових або розширення наявних податкових пільг; позбавити можливості отримання податкових пільг суб'єктами господарювання, що пов'язані із країною-агресором рф; збільшити кількість регулярної публічної інформації та покращити якість наборів відкритих даних про податкові пільги; запроваджувати цифрові інструменти контролю ефективності надання податкових пільг тощо.

Для оцінювання аудиторами ризиків шахрайства через трикутник шахрайства недостатньо розглядати суб'єкт господарювання загалом. Необхідно отримати розуміння про суперечливі інтереси осіб, що беруть участь в господарських процесах, їх мотиви, в чій інтересах може бути вчинене шахрайство, хто має таку можливість, вивчити поведінку управлінського персоналу, яка свідчить про логічне виправдання шахрайства. У цьому контексті доречно застосовувати біхевіористичний підхід, за якого суб'єкт господарювання розглядається не як абстракція, а як діяльність конкретних фізичних осіб, які мають визначені повноваження, тип особистості, власні стимули та повноваження.

Подальше пізнання закономірностей професійного скептицизму аудитора, зокрема і до розмежування помилок і шахрайства, має відповідне наукове та практичне значення.

Для нормалізації ринку криптовалют в Україні потрібне практичне застосування норм Закону України «Про віртуальні активи», що дасть змогу державі контролювати операції з криптовалютами та вивести з тіні значну частину розрахунків, що також сприятиме стабілізації фінансової системи та пришвидшенню повоєнного відновлення еконо-

міки країни.

Пришвидшення процесу імплементації Рахунковою палатою Концептуальної основи стандартів INTOSAI та виконання аудитів публічних фінансів за їх вимогами сприятиме побудові та підтриманню довіри суспільства та всіх зацікавлених сторін до системи державного управління. Зазначене також потребує оновлення відповідної термінології та повноважень Рахункової палати. Аудит виконання програм соціального та економічного розвитку громад має стати пріоритетним напрямом для забезпечення сталого розвитку територій.

За напрямом «Digital-інновації в обліку, аналізі, аудиті та оподаткуванні»:

В умовах активної фази війни необхідно забезпечити цифрову трансформацію системи грошового забезпечення військовослужбовців і заробітної плати працівників ЗСУ.

Цифрова трансформація бізнесу повинна забезпечити безперерйну діяльність бізнесу в умовах війни, пристосування до роботи у дистанційному режимі, використання електронного документообігу.

Сприяти прискоренню цифровізації з метою забезпечення якісного та ефективного соціального захисту в умовах війни. Це має бути одним із основних пріоритетів будь-якої держави.

Бізнес-адміністрування має забезпечувати контроль та нагляд за всіма діловими операціями господарюючого суб'єкта, забезпечувати якісним інформаційним супроводом прийняття управлінських рішень. Цифрова революція повинна стати потужним драйвером розвитку інноваційного бізнесу в digital-стилі на основі start-up.

Важливим є сприяння цифровізації у державному секторі як важливому чиннику, який не тільки покращує послуги, а й забезпечує доступ до відкритих даних, а також кращу взаємодію з іншими суб'єктами. Єдина інформаційна система соціальної сфери має спростувати роботу працівникам соціального захисту та підвищувати швидкість на-

дання послуг в умовах особистих зверненнях громадян, а також забезпечувати централізоване накопичення, зберігання та автоматизоване оброблення інформації, призначення виплат та формування платіжних відомостей стосовно соціальних виплат.

Потребує вирішення проблема поєднання знань цифрових технологій з предметною областю, для якої вони застосовуються. У проведенні діджитал-аудиту аудитор повинен володіти навиками використання хмарних технологій, а також IT-спеціалісти, які працюють в сфері надання аудиторських послуг повинні розуміти базові вимоги міжнародних стандартів аудиту до проведення аудиторської перевірки. Цифровий аудит може допомогти зрозуміти поточний стан цифрових активів і їх роль у розвитку бізнесу.

Актуальним залишається питання поглиблення наукових досліджень впливу digital-технологій на розвиток бухгалтерського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування в Україні. Оцифровування збору податків змінить форму цифровізації для платників податків, консультантів та всіх, хто бере участь у роботі податкових систем. За рахунок впливу цифрових технологій на міжнародну систему оподаткування буде досягнута глобальна податкова прозорість. Цьому також сприятиме розроблення і впровадження в Україні інструментів автоматизації для обміну звітами в розрізі країн.

Закцентовано увагу на необхідності визначення актуальних напрямів підготовки фахівців з обліку, аналізу, аудиту та оподаткування з відповідними digital-компетенціями, що сприятиме прискореній адаптації вітчизняної економіки до умов цифрового світового ринку. Їхня реалізація забезпечить поступовий перехід до цифрової освіти та створення відповідного блокчейн-середовища, що сприятиме формуванню цифрового суспільства в цій сфері.

підготовлено за сприяння кафедри аудиту КНЕУ ім. Вадима Гетьмана,

зокрема завідувачки кафедри Олени ПЕТРИК

Список використаних джерел

1. *Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг в умовах глобалізаційних змін: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 8 грудня 2022 р.). Київ.: КНЕУ, 2022. 305 с.*